

Utdanningsdirektoratet

post@utdanningsdirektoratet.no

Vår ref: 170904/tm

Deres ref:2017/3485

Dato: 4/9-17

Til Utdanningsdirektoratet

Skolenes landsforbund viser til Kunnskapsdepartementet høring om endringer i tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen.

Ny tilbudsstruktur – mange hensyn

Arbeidslivet preges av rask teknologisk utvikling og globalisering. Utdanning på minst videregående nivå er blitt en grunnkompetanse for nye som vil inn i arbeidslivet. Yrkesutdanningene er ikke bare viktig for virksomhetenes kompetansebehov, men er også et redskap for å inkludere flere unge og voksne i arbeidslivet, og for ivaretagelse av et seriøst arbeidsliv. Gode yrkesfaglige utdanningstilbud er derfor svært viktig i et større samfunnsmessig perspektiv.

Det er mange søkere til læreplass som ikke får tilbud, fag preges av et kjønnsdelt yrkesvalg, og vi har utfordringer med useriøsitet og press på kompetanse i deler av arbeidslivet.

Skolenes landsforbund mener at en ny tilbudsstruktur bør:

- møte arbeidslivets behov både på kort og lang sikt. Det taler for at fag- og yrkesopplæringen bør ha en posisjon i et bredt spekter av bransjer og sektorer.
- gi en tydeligere plass for IKT/IT og digitale ferdigheter, herunder etablere nye utdanningsprogram og nye lærefag som synliggjør dette. Vi må tilrettelegge for ny utdanning i tråd med endringer i arbeidslivet. Endringene vi gjør i dag, gir kompetanseeffekt i arbeidslivet om 10 år.
- bidra til at det oppnås riktig balanse i søkningen til yrkesfaglige og studiespesialiserende utdanningsprogrammer.
- Når svært få jenter velger bygg, industrifag og elektro går bransjene og sektorene miste av mange gode talenter som kan bli dyktige fagarbeidere. Tilsvarende dominerer jenter i søkningen til andre yrkesfaglige utdanningsprogram. SL anbefaler at det utarbeides en nasjonalplan for rekruttering som motvirker fortsatt kjønnsdelte utdanningsvalg.
- tilbudsstrukturen skal også være til for at voksne skal kunne tilegne seg fagkompetanse

Skolenes landsforbund støtter mange forslag i KDs høring, men er også uenige på enkelte punkter:

Vi synes blant annet at departementet går for langt i å legge ned fag. Det gjelder for eksempel Kontor- og administrasjonsfaget og Sikkerhetsfaget. Fagretninger som i dag mangler fotfeste i arbeidslivet kan få det på sikt gjennom endringer i kompetansemålene, og gjennom endringer i arbeidslivets egen rekrutteringsstrategi og –praksis. Helse- og oppvekstfag har for eksempel hatt en lang, men positiv utvikling fram til å bli det mest søkte utdanningsprogrammet.

Økte muligheter for etter- og videreutdanning gjennom økt satsing på fagskole/faghøyskoler/mesterbrevordning kan også påvirke etterspørselen etter fagbrev i framtiden. Små fag med få løpende kontrakter kan leve videre som spissing/fordypinger innenfor større og bredere fag.

Det er positivt at tradisjonshåndverkene sikres i forslag om eget program. Sammenslåing av fag kan være en bedre løsning enn ren nedleggelse, slik det foreslås innen industrifagene.

Skolenes landsforbund støtter LOs forslag til nye utdanningsprogram

- LO foreslår å opprette et utdanningsprogram bestående av transport og logistikk
- LO støtter Utdanningsdirektoratets anbefaling om et utdanningsprogram for IKT og mediefag (modell 3)

Departementets avgrensninger i høringen - regionale kompetansesentre

Det svekker høringen at regionale kompetansesentre ikke er behandlet i sammenheng med tilbudsstrukturen. Virkemidlet er spilt inn av flere faglige råd i utviklingsredegjørelsene, og ville styrket kunnskapsgrunnlaget for høringen. I en bred og desentralisert tilbudsstruktur vil det være mange små og mellomstore lærefag som får en kompetansemessig "stemoderlig" behandling uten at det pekes ut særlige kompetanse- og opplæringsmiljøer for å ivareta disse fagene. Dette har vært en tilbakevendende utfordring siden Reform 94, og det er på tide å løse den. Høringen berører heller ikke landslinjer eller samarbeid mellom fylker som strukturelt virkemiddel.

Tilbudsstrukturen - i sammenheng med andre virkemidler

Tilbudsstrukturen alene spiller en begrenset rolle i å sikre arbeidslivsrelevans. Oppdaterte læreplaner, lærernes kompetanse og god skoleledelse, læremidler, utstyr og materiell er også viktige faktorer – og som koster. LO er redd endringene ikke får en kvalitetsmessig innføring med mindre fylkeskommunene kompenseres for økte utgifter. Andre virkemidler som er viktige for å oppnå god nasjonal yrkesfaglig kompetanse og innovasjon:

- plan for etter- og videreutdanning av lærernes kompetanse om digitalisering i yrkene. Perspektivet må fram i alle etter- og videreutdanningstilbudene.
- skolen må understøtte god opplæringspraksis, gjerne i form av interessedifferensiert opplæring.
- fagarbeidere må få bedre tilgang til livslang læring i lærefagene
- fagskolen må få et særlig oppdrag med å etter- og videreutdanne fagarbeideres digitale kompetanse.
- digitalisering og teknologiendringer vil skje i *alle lærefagene* med ulikt omfang og innslagspunkt. De faglige rådene må beskrive endringsbehovene, gjerne etter en felles sjekklister som sikrer systematikk når revisjon av læreplaner settes i gang.

Med hilsen

Skolenes landsforbund

Anne Finborud
forbundsleder

Terje Moen
nestleder